

μέ φύλλα. Λίγα ποιήματα στη ζωή μου θυμούμαι να διάβασα έτσι μουσικά και εικονικά και λαχταριστά σε δεκαπεντασύλλαβους δημοϊκ καλόμετους και λαμπρόηχους.

Και θα μπορούσα να ξεχωρίζω, και νάλεγα γιατί τα ξεχωρίζω, κι' άλλα ποιήματα, σαν τον «Κολογιαίννο» και τον «Έσπερινό», σαν ατή Μάννα και το γιό», σαν τον «Πεθαμένο ψαρά» και την «Τρελλή Μητέρα», σαν τ' «Άκρογιάλι μας», και της «Φωνές της νύχτας» και σαν τα «Κοχύλια» αν είχα τόπο.

«Αν υπάρχει και γι'α την Ποιητική μια τέχνη πλαστική και μια τέχνη αντι-κειμενική και μια τέχνη υποκειμενική και μια τέχνη άπλη και γαλήνια και μια τέχνη περιπλεγμένη αίσθηματική, μια τέχνη ρωμαντική και μια τέχνη κλασική, (μια είναι βέβαια η Τέχνη, με λογής λογής τα πρόσωπα που παίρνει ή μάγισσα που όλο και μεταμορφώνεται: χωρίς να πηγή από το να μένη ή ιδία, και λογής λογής οι τεχνίτες προφήτες της Μάγισσας) ο κ. Δροσίνης είναι ο άρχοντικός και ο πρότυπος μέσα στον κόσμο του τραγουδιστής από εκείνους που εύκολότερα από άλλους πλησιάζονται, χαρακτηρίζονται και άγκυπιοονται. Πιλέπει κινείς καθορά μέσα στους στίχους του ποιός ώραίας τέχνης είναι μνηστής μαζί και κύριος.

— Έτικέττα θέλετε να του κρεμάσετε;

— Μάλιστα· είναι κι' αυτό έν, από τα πολλά χρέη της κριτικής.

Κωστής Παλαμάς.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΥΝΑΥΛΙΑΝ ΤΟΥ MARIX LOENVENSOHN

«Αν ή virtuosité είναι ένά από τ' άναπόρριστα προσόντα κάθε τελείου έκτελεστού, έν' όμως και το άρηνητικώτερον στοιχείον της άξίας του καλλιτέχνη, όταν δέν μ'ας παρουσιάζεται παρά ως το μοναδικόν του προσόν.

Κάθε έκτελεστής virtuose, αν μαζί με την ιδιότητά του αυτήν, δέν ένόμει ένά αίσθημα ανάλογον το όποϊον και να κατορθώνη να το έξωτερικεύη, δέν είναι πηρά ένας έκτελεστής άκροβάτης. Και ο άκροβατισμός δέν έχει καμμίαν σχέση με την άληθινή τέχνη.

Δι'α τούτο μ' άρκετήν άδιαφορίαν άντικρίνω τα όνόματα των καλλιτεχνών έκείνων οι όποϊοι κινούμενοι από της ίδιας σκέψης με τις όποιας και οι έκμεταλλευόμενοι την τέχνην των έμπρεσάριοι έκασφαλίζουν την έπιτυχίαν της άργασίας των, παρουσιάζ νται, άφού δέν έχουν άλλο τι να έπιδείξουν, με τον έλκυστικώτερον ίσως δι'α το πολύ κοινόν, άλλή και όλιγώτερον δι'α τούτο καλλιτεχνικόν του virtuose τίτλον.

Και ομολογῶ πῶς και τὴν φορὰν αὐτὴν μὲ κάποιαν δυσπιστίαν ἐπὶ τὴν συναυλίαν τοῦ Marix Loevensohn - τοῦ violoncellist - virtuose ὅπως θέλει νὰ τιτλοφορηταί—καὶ μὲ κάποιαν ἀμφιβολίαν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὁ τίτλος τοῦ καλλιτέχνη ἐγέννησε στὴν ψυχὴ μου μέσα ἐπερίμενα τὴν ἐμπάνσιν τοῦ ἐκτελεστοῦ στὴν μικρὰν τοῦ Παρνασσοῦ σκηνήν.

Γιατί τί τὰ θέλετε ! Ὁ ἀληθινὸς καλλιτέχνης δὲν παρουσιάζεται ποτέ, ἔγωγε καὶ ἐν πρόκληται νὰ ὑποστῇ τὴν μεγαλητέραν ὀλικὴν ζημίαν, μὲ τ' ἀρνικιώτερον τῆς τέχνης του στοιχείῳ.

Ἐφ'αυτῷ ὅσον λοιπὸν ἓνα ἐκτελεστὴν ἄξιον ν' ἀντιμετωπίσῃ καὶ τεχνικὴν τοῦ ὄργανου του δυσκολίαν, ἱκανὸν νὰ ἐρμηνεύσῃ τέλει τὰς ἱκανοποιητικὰς φωνασίας τῶν ἐκμεταλλευτῶν τοῦ χυδαίου γούστου συνθετῶν, ἀλλ' ἐνῷ καὶ νὰ ἀγγίσῃ τὰς εὐγενεῖας ψυχὰς ἱκανοποιῶντας κάθε ἐκλεκτὴν σκέψιν.

Ὁμολογῶ ὅμως ὅτι ἡ προεξοφλητικὴ ἐκείνη διὰ τὸν καλλιτέχνη κρίσις μου ἀπεδείχθη λανθασμένη.

Διότι ἐκεῖνο ποῦ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καὶ καθ' ὅλον τὸ διέστημα τῆς συναυλίας αἰσθανόμενος, ἔτο μὴ βαθεῖα συγκίνησις ἀπὸ τὸ βαθύτερον αἰσθημα καὶ ἀπὸ τὴν βαθύτεραν ἑκφρασίαν του, ποῦ ὄχι ἀπὸ τ' ὄργανον τοῦ ἐκτελεστοῦ, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ καλλιτέχνη τὴν ψυχὴν ἐπέταλεν.

Καὶ αὐτὸ εἶν' ἀκριτὸ νομίζω. Διότι ὅταν ἓνας ἐκτελεστὴς δὲν ἔχει νὰ παρουσιάσῃ μὴ τὴν τέχνην του τ' ἐπαρκίτητα στοιχείῳ τοῦ τελείου καλλιτέχνη, τί ἄλλο μπορεῖ κανεὶς νὰ τοῦ ζητήσῃ ἐκτὸς ἀπὸ ἓνα βαθὺ αἰσθημα χαρίζοντάς του καὶ virtuosité :

Καὶ ἔτσι ἀπὸ τὴν συναυλίαν ἐκείνην τοῦ Παρνασσοῦ ἐφυγα ἀπατημένοι μὲν ὡς πρὸς τὴν ἀρχικὴν περὶ τοῦ Marix Loevensohn κρίσιν μου, ὄχι ὅμως καὶ ἐλιγώτερον συγκατανενοημένος ἀπὸ τὴν τελείαν τοῦ αἰσθηματός του ἑξωτερικεύσιν, καὶ τὴν ὥστε νὰ τοῦ συγχωρήσω τὸν τίτλον τοῦ virtuose, τοῦ προσόντος αὐτοῦ τὸ ὅποιον στερεῖται καὶ διὰ τὸ ὅποιον δὲν βλέπω τὸν λόγον—ἀφοῦ μὲ τὴν ὁ ἑννοῶν κόσμος τὸν περιβάλλει ἐκτίμησιν—τὸ δίδων τὴν ἀδυναμίαν.

«Ο ΝΟΥΜΑΣ»

Τὰ διάφορα προγράμματα τῶν ἡμερησίων καὶ τοῦ περιοδικοῦ στὸν τόπον μαι τόπου, ἔχουν μὴ τόσο στενὴ συγγένεια μὲ τὰς συχνὰς ἐπαγγελίας τῶν διαφόρων ὑποψηφίων, εἴτε βουλευταὶ εἴνε οὗτοι, εἴτε ὑπουργοί, εἴτε πρωθυπουργοί, ὥστε ὁ πόντος καὶ ἐνὶ ἐπλευστάτου ἔργου μᾶς γεννᾷ τὴν νοσταλγίαν τῶν ἀρθρίων Ἰδανικῶν.

Διὰ τοῦτο ποτὶ μᾶς δὲν ἐδῶκαμεν τὴν ἐλαχίστην εἰς τὰ προγράμματα αὐτὰ προσοχὴν καὶ τὴν φορὰν αὐτὴν, πολὺ ὀλίγο μᾶς ἐκίνησε τὸ ἐνδιαφέρον τῆς πρὸ ἡμερῶν ἐκδοθείσης πολιτικοβιολογικῆς ἡμερησίδος ὁ «Νουμάς» τὸ προαγγελτικόν πρόγραμμα.

Δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ λόγια καὶ μόνον λόγια· πολλὰς φορές καὶ ἴσως ἀλόγια· ἀλλὰ τίποτε ἀπὸ αὐτὰ περισσότερον.

Καὶ ἡμεῖς ἔχομεν ἀνάγκην ἀπὸ ἔργα τὰ ὅποια νὰ ἡμποροῦν νὰ δικαιολογήσων ἑστέρα καὶ τὰ λόγια.

Ἄν ὅμως μᾶς ἀρῇκαν ἀδιαφόρους οἱ προεπιχειρητικοὶ τοῦ «Νουμά» λόγοι, ὁ ἐκδοθεὶς πρῶτος τοῦ ἀριθμοῦ, κάποιο προμύθημα μᾶς ἔδωκεν εἰληπτικὴν διὰ τὸ μᾶλλον ἔργασίας.